

Reform és megújulás

Minden liturgiai megújulás az Egyház hitének alapjaiból, Isten minél odaadóbb és méltóbb tiszteletének vágyából kell, hogy fakadjon. Liturgiai reform csak pozitívumból, az egyedüli és önazonos pozitívumból indulhat ki, sohasem valamilyen negatívumból, hiányérzetből, frusztrációból. Liturgiai reform alapja, mozgató ereje csak az Isten iránti szeretet és hála lehet, nem pedig az ember és a gyarló emberi alkotások fölötti szomorkodás. A liturgiai megújulásnak elsősorban célja van, nem pedig oka.

A liturgiai reform oka nem lehet a hatékonyságra törekvés. Veszélyes út ez, mert kívánatosnak tüntet fel olyan módszereket, stílust —és ezáltal elfogadtat olyan gondolatokat, érzéseket—, amelyek nem hitünkéből fakadnak, hanem az Egyházat körülvevő világból. Ez oda vezethet, hogy inkább az Egyház hasonul a környező világhoz, mintsem hogy azt tudná áthatni a maga üzenetével. Az is kétségtelen azonban, hogy az erre való hivatkozás gyakran erőtlen, tartalmatlan konzervativizmusnak válik az alapjává: annak, hogy semmit ne kelljen csinálni, hogy minden maradjon úgy, ahogy van. A sikertelenség, az üres tplom azért még a mai világban sem biztosítéka a hitelességnek.

Az Egyház állapota nem csak azon mérendő le, hogy egy örökkévalóságba merevített eszményhez hogyan viszonyul, hanem azon is, hogy mennyire tud az egyedi történelmi körülmények között hitelesen megszólalni — ha tetszik, mennyire „korszerű”. Ez a korszerűség azonban elsősorban abban mutatkozik meg, hogy mennyire képes érvényes —valóban hite lényegéből származó— választ találni a maga korának sajátos nyomorúságára.

A liturgiai reformnak nem lehet elsődleges hajtórugója az igényesség, a színvonalas dolgok utáni vágyakozás. Ennek is kézzelfogható veszélye van egy olyan korban, amelyet előnt a tömegtermelés, a piaci okokból egyre silányabb áruk dömpingje a kézzel foghatók terén, a kultúrában, az érzésekben, a gondolatokban egyaránt. Érthető, ha vannak, akik azért menekülnének az Egyházhoz, mert ott e tekintetben kicsit jobb helyzetet remélnek. Ennek az a veszélye, hogy a keresztyénység értelmiségi szubkultúrává válik.

A liturgia formálásában mindig törekedni kell a tartalomhoz, az Isten tiszteletéhez minél méltóbb forma megtalálására. Sőt: ebben az értelemben az élet egyetlen más területén sem annyira belülről fakadó követelmény az igényesség. Van, akinél ez nemes egyszerűséget jelent, és van, akinél káprázatos pompát. E tekintetben valóban kézzel fogható az egyes hagyományok közötti különbség. De egyetemesen érvényes az, hogy minden a tartalmat kell, hogy szolgálja, tehát hogy nincs létjogosultsága semmilyen öncélú igényességnek, másrészt az, hogy semmilyen körülmények között nem fogadható el az, ami silány, gondatlan, az, ami nem törekszik az Isten iránti hódolat és szeretet kifejezésére — az éppen rendelkezésére álló eszközökkel a lehető legméltóbban.

Az idézetek folyóiratunk tizenhétéves története egyik legmélyebb, itt elsőként következő tanulmányából valók. Többszöri, mély olvasásra ajánljuk.